

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

«ԱՅՍ. ԵՍ ԶԵՃԻ ՄԵՃՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ» : ՂՈՒԿ. Բ. 10

ՀԱՏՈՐ 25.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. 7 ՕԳՈՏՈՍ, 1872.

ԹԻ 32

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կամուրջ. Այլաբանական պատմութիւն մը: — Երեւելի Սկովտիացի մը: — Եկեղեցւոյ կառավարութիւնը: — Կիլիկիոյ Միւսեան վեցերորդ տարեկան ժողովը: — Խտալիս: — Քաղաքական լուրեր: — Մանուգում. գանուած ստակ: — Շուկայի գիներ:

ԿԱՄԱՌԻՐՁ

ԱՅԼԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՄԵ ԻՐ ճամբորդութեան մէջ, շատ այգիներու և պարտէզներու մէջտեղ գեղեցիկ կերպով շինուած քաղաք մը եկաւ. Տերևախիտ ծառեր անոր լայն և ընդարձակ փողոցներուն հովանի կ'ընէին, Հարուստներուն տոները մեծ էին և հեշտ, աղքատներուն ալ փաքր' բայց մաքուր և անդորր: Հարիւրաւոր խանութներ լեցուն էին մեծագին վաճառք, և գործարանաց մէջ արհեստաւորք ժիշտ դաղեղնալ էին գործով: Վերջապէս ժողովուրդը երջանիկ և բարեկեան կ'երևէր: Ճանապարհորդը մեծ հաճութիւն կը զգար բոլոր տեսանքներէն, և քաղաքայիններէն մէկուն հետ խօսակցութեան մտնելով ըսաւ անոր, « Զեր քաղաքը շատ գեղեցիկ է, և ժողովուրդը երջանիկ և բարեկեան կը գտնեմ»: «Այո», պատասխանեց միւսը. «մեր քաղաքը գեղեցիկ է, և շատ երջանիկ պիտի ըլլայինք, եթէ գետը չըլլար»: «Ի՞նչ գետ», հարցուց օտարականը. «ես հոս գետ չտեսայ»: «Կայ գետ մը», ըսաւ միւսը, «խոր և սրբնթաց գետ մը, որ քաղքին մօտ դաշտին մէջէն կը վազէ և հազին երևութիւլ. ուստի և անոր եղբրը կարգու խիտ առ խիտ ծառեր տնկած ենք գետը ծածկելու համար, քանզի չենք ուզեր անոր նայիլ, ոչ ալ անոր վրայ մտածել»: «Ի՞նչ վրաս կ'ընէ ձեզի գետը», հարցուց ճանապարհորդը դարմանօք և հեռաբարբութեամբ: «Քաղաքային անոր այս հարցմանը սա պատասխանը տուաւ: «Մեր երկիրն թագաւորը իշխալ գետին անդի գին կը բնակի, և կը պահանջէ որ մենք ամէն մէկը, կանուխ կամ անագան,

այն խոր և սրբնթաց գետէն անցնելով երթայ անոր քով: Մենք առաջուց չենք գիտեր թէ երբ պիտի կոչէ մեզ, բայց թագաւորին պատգամաբերը երբ որ գայ, կը ստիպուինք երթալ: Երբեմն գիշերը կը կոչէ մեզ, և պէտք է որ երթանք. երբեմն ալ այնպիսի ատեն մը կը կոչէ որ շատ զբաղեալ ենք գործերով, սակայն կը ստիպուինք անմիջապէս մեր գործերը թողուլ ու գետէն անցնելով երթալ»: «Ի՞նչպէս կ'անցնուի գետէն», հարցուց օտարականը. «նաւակաւ թէ ուրիշ կերպով»: «Ոմանք կ'ըսեն թէ անցնելու համար նաւակ կայ, ոմանք ալ կ'ըսեն թէ չկայ. ասոր վրայով ձեզի ստոյգ բան մը չեմ կրնար ըսել. սա միայն իբրեւ ստոյգ կ'ըսեմ թէ այն գետը մեզ կը դողացնէ. անոր վրայ խորհին անգամ մեզի մեծ անձկութիւն է. ուստի միշտ կը ջանանք, որչափ հնար է, անոր գաղափարը մեր մտքէն հանել: Անոր վրայ շատ քիչ կը խօսինք: Մենք ամէն մէկը գիտէ թէ գետէն պիտի անցնի, երբ որ կը կանչուի. ուստի չենք ուզեր ժամանակէն առաջ մեր խողաղութիւնը պղտորել անոր յիշատակութեամբ», պատասխանեց քաղաքացին: «Թագաւորին գտնուած երկիրն ինչպիսի տեղ է» ըսաւ օտարականը: «Ամէն մարդ կ'ըսէ թէ շատ գեղեցիկ երկիր է. բայց այս մասին ալ քիչ բան գիտենք. անկէ հոս վերտաին եկող մը չկայ որ մեզի այն տեղոյն վրայով լուր տայ: Թագաւորին մեզի դրկած խօսքէն գիտենք թէ շատ սքանչելի տեղ է, և թէ հոն մեզ ամենուս համար պատրաստուած բնակարաններ կան, բայց և այնպէս շատ քիչերը կը փափաքին հոն երթալ. ընդհակառակն գրեթէ ամէն մարդ աւելի կ'ընտրէ հոս մնալ: Ամէնքս ալ այն գետէն կը վախնանք՝ պատասխանեց քաղաքացին: «Ինչու համար նաւակներ չեք շիներ կամ ուրիշ պատրաստութիւններ ընել անցքը գիւրոյնելու և զձեզ վտանգէն ապահով ընելու համար», կրկնեց օտարականը: «Այս հարցման վրայ քաղաքացին տըհաճութեամբ պատասխան տուաւ ը-

սելով. «Կ'աղաչեմ, տէր, այս նիւթին վրայ ոչ ևս չխօսինք. ժամավաճառ ըլլալ չեմ ուզեր, քանզի գործ ունիմ, մանաւանդ որ ձեզի ըսի արդէն թէ այս մասին շատ տգէտ ենք, և թէ այս նիւթին վրայ խօսելէ չենք ախորժիր. քաղաքավարութեան ալ դէմ համարուած է ասիկա խօսակցութեան առարկայ ընել, եթէ այս նկատմամբ աւելի տեղեկութիւն ունենալ կ'ուզէք, գացէք սա մարդուն որ, ինչպէս կը տեսնէք, տղոց հետ կը խօսի. անիկա ձեր ամէն հարցմանը պատասխան կուտայ, քանզի թագաւորին պաշտօնաւորներէն է: Անասեն օտարականը թագաւորին պաշտօնէին մօտենալով կը հարցնէ անոր թէ կը հաճի արդեօք քանի մը տեղեկութիւն տալ այն գետին վրայով որուն համար կ'ըսուի թէ քաղքին մօտ է, և թէ ամէն քաղաքացի պէտք է որ որ մը անկէ անցնելով երթայ թագաւորին երկիրը որ գետին անդի կոչուէ: «Ամենայն յօժարութեամբ», պատասխանեց պաշտօնեան. «եթէ կը հաճիք ինծի հետ գալ քաղքէն դուրս քիչ մը հեռու, գետը ձեզի կը ցուցնեմ»: Օտարականը դնաց թագաւորին պաշտօնաւորին հետ, և դաշտին մէջէն անցնելով եկան լայնատարած և խորաշուր գետի մը քով:

(Պէտէ շարունակուի)

ԵՐԵՒԵԼԻ ՍԿՈՎՏԻՍՅԻ ՄԸ

Պատ. Տօքթօր Մագ-Լաուտ, Սկովտիոյ Հաստատեալ Երիցական Եկեղեցւոյն երևելի քարոզիչներէն մին, մօտերս մեռաւ: Անոր մահը մեծ կորուստ կը համարուի յիշեալ եկեղեցւոյն համար, և ընդհանուր տրամալիւն պատճառեց, Տօքթօր Մագ-Լաուտ Վիքթօրիա Թագուհւոյն մատրանապետներէն մէկն էր, և ստէպ կը կանչուէր Սկովտիոյ Պալմօրալ կոչուած տեղոյն մատրան մէջ քարոզելու ի ներկայութեան Թագուհւոյն

և այլոց պալատականաց, որոնք թագուհին Սկովտիոյ եղած ատեն անոր հետ կը գտնուէին: Վախճանեալը ճարտասան ըլլալով շատ բարձրաստիճան և հարուստ անձինք կը ձգէր իր քարոզութեանը, միանգամայն նշանաւոր էր աղքատաց օգտին համար իր անխնայ աշխատութեամբը:

Քանի մը տարի առաջ զրկուեցաւ Հնդկաստան իբրև այցելու քննել Սկովտիոյ իրիցական եկեղեցւոյն Միսիօնարական գործը, և ի դարձին շատ ընտիր տեղեկագրով մը հրատարակեց ինչ որ անձամբ տեսած էր թէ այն եկեղեցւոյն և թէ ուրիշ եկեղեցեաց կամ ընկերութեանց Հնդկաստանի մէջ վարած գործերուն յաջողութեանը նկատմամբ, իր եկեղեցւոյն Ընդհանուր ժողովին խօսած ճառին և հրատարակած յօդուածներուն մէջ զօրաւոր փաստերով ապացուցած է թէ եւրոպայի և Ամերիկայի Քրիստոնեայք իրենց տարբեր տարբեր եկեղեցական գրութիւնները մոյցնելու չեն Հնդկի Քրիստոնէից մէջ, այլ թէ յորդորելու են այն Քրիստոնեայք որ Հնդկաստանի բոլոր եկեղեցիներն ընկերութեան գրութեամբ ի մի յօգելով մէկ եկեղեցի ըլլան, այնպիսի կառավարութեան կերպ մը ընդունելով որ իրենց ամենէն աւելի համաձայն կ'երևի Սուրբ Գրոց, իրենց կարօտութիւններուն ալ աւելի յարմար:

Տօքթօր Մագ — Լաուտ կ'ըսէ. «Մի թէ ներելի է որ, Հնդկաստանի մէջ մէկ քանի տեղեր Սկովտիոյ Հաստատեալ եկեղեցւոյն գրութիւնը, ուրիշ տեղեր Սկովտիոյ Ազատ եկեղեցւոյն գրութիւնը, ուրիշ տեղեր Մկրտիչ եկեղեցւոյնը, կամ ժողովական եկեղեցւոյնը, կամ Մեթոտիսթ եկեղեցիներունը և կամ եկեղեցւոյ Միսիօնարական Ընկերութեան Եպիսկոպոսական գրութիւնը հաստատելով այն երկիրը զանազան գրութիւններով լեցունէք: Այս բաժանումները բոլորովին գայթակղական են, և կ'ըսեմ թէ Հնդկաստանցի Քրիստոնէից մօքէն հեռու պահուելու են այս դաշափարները: Անոնք ըլլալու չեն ոչ Եպիսկոպոսական, ոչ երիցական, ոչ ժողովական եկեղեցի, այլ Հնդկական

եկեղեցի մը: Հեթանոսներուն համար աշխատող Միսիօնարներուն մէջ բոլոր այն ազանդական տարբերութիւններն անյայտ կ'ըլլան: Երանի թէ դար այն ժամանակը որ բոլոր Քրիստոնեայք իրենց մէջէն դուրս վնասուէին այն տարբերութիւնները: »

Ո՛ տայր թէ լսէր Աստուած իր ծառային այս ջերմեանդ աղօթքը, և փութացնէր կատարեալ միաբանութեան օրը, երբ Քրիստոսի բոլոր աշակերտները մէկ պիտի ըլլան, իրարու ներողամիտ ըլլալով այն տարբերութեանց համար որ էական չեն:

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մինչև ցարդ ըստ բաւականին ընդարձակ խօսեցանք Քրիստոնէից մէջ ընդունուած և գործադրուած եկեղեցական կառավարութեան այլևայլ կերպերուն վրայ: Մեր յիշած երեք կերպերն, այն է՝ Եպիսկոպոսականը, Երիցականն ու ժողովականը, ամենէն աւելի տարածեալ են, այնպէս որ անոնցմէ զատ եկեղեցական կառավարութեան ուրիշ կերպ գրեթէ չկայ: Արդարև այս երեք գրութիւններէն ամէն մէկն այլևայլ տեսակներ ունի, բայց իւրաքանչիւր գրութեան ամէն տեսակը նոյն գրութեան գլխաւոր և էական սկզբունքները պահած է: Կան եկեղեցիներ որոնք ուրիշ կողմանէ իրարմէ աւելի կամ նուազ կը տարբերին, սակայն կառավարութեան մի և նոյն կերպն ընդունած են: Զորօրինակ՝ Մկրտիչ կոչուած եկեղեցիները ժողովական կերպը կ'ընդունին, թէպէտ ուրիշ ժողովականներէն կը տարբերին, ըստ որում անոնք, ինչպէս անոնք կ'ակնարկէ, չափահասները միայն կը մկրտեն, մինչ ուրիշ ժողովականք եկեղեցւոյ անդամ եղող հաւատացեալ ծնողաց տղայոց ալ կուտան մկրտութիւն:

Այս յօդուածներուն վերջ տալ կ'ուզենք՝ եկեղեցւոյ կառավարութեան յիշեալ երեք կերպերուն Քրիստոնէական կրօնքին յաջողութեանը նկատմամբ ունեցած ազդեցութեանը վրայ փորձառութեան ցուցուցածը մէջ բերելով կարճ ի կարճոյ:

Նախ մէջ առնենք Եպիսկոպոսական

կերպը: Արդէն տեսանք որ եկեղեցական կառավարութեան այս կերպը ծագում առած է՝ իր սկսած ատենը տիրող քաղաքային կառավարութեան կերպին նմանող ըլլալու փափաքէն: Կարծուած էր թէ վերին կամ բացարձակ իշխանութիւնը քանի մը անհատներու տալով միայն կրնայ հաստատուն բարեկարգութիւն ձեռք բերուիլ եկեղեցւոյ գործերուն վարչութեանը մէջ, Բայց Քրիստոս Տէրն մեր յայտնապէս արգելեց իր աշակերտներուն եկեղեցւոյ մէջ բացարձակ կամ միապետական իշխանութիւն վարել, և այս պատուէրը զանց ընելուն հետեանքը շատ աղետալի եղած է թէ եկեղեցեաց և թէ անոր պաշտօնէիցը եղած են և կան անառարակոյս լաւ և բարեպաշտ Եպիսկոպոսներ, որոնք հաւատարմութեամբ աշխատած են և կ'աշխատին եկեղեցին պայծառացնելու: Բայց Եպիսկոպոսական պաշտօնին հետ կից եղող բարձր պատիւը, իշխանութիւնը և հարստութիւնը շատ անգամ այն պաշտօնին հրապուրած են փառասէր և անձնասէր մարդիկ, որոնց սրնակն և ազդեցութիւնը մեծ ապականութեան պատճառ եղած են, Փորձն ալ ցուցուցած է որ Եպիսկոպոսական գրութեան ընդհանուր ազդեցութիւնը սովորաբար նպաստաւոր չէ կրօնքին մաքրութեանը և յառաջադիմութեանը: Այս գրութեան մէջ մարդոց աչքերը կը հրապուրուին շատ անգամ կերպերուն, արարողութեանց և արտաքին երևութիւն մանաւանդ քան թէ ներքին բարեպաշտութեան և իւրաքանչիւր Քրիստոնէի անձնական և կրօնական պարտաւորութիւններուն:

Քրիստոս կ'ուզէ որ իւր աշակերտներէն իւրաքանչիւր ոք գործունեայ ըլլայ Տէրոյն ծառայութեանը մէջ: Անձնիւր Քրիստոնէի արուած է սա պատուէրը. «Գնա այսօր այդիս մէջ գործէ:» Իւրաքանչիւր հաստատուեալ պարտի լոյս ըլլալ աշխարհի մէջ, և ձեռքէն եկածն ընելու է ուրիշները Քրիստոսի ծառայութեանը բերելու: Արդ, Եպիսկոպոսական գրութիւնը չի քաջալերեր իւրաքանչիւր Քրիստոնեայ աշխատելու Տէրոյն պարտին մէջ այլ սորվեցը:

նեղով թէ եկեղեցւոյ կամ կրօնից համար աշխատել եկեղեցւոյ պաշտօնէից, այսինքն եկեղեցականաց կը վերաբերի, և անոնց յատուկ գործն է, առիթ կու տայ որ հասարակ Բրիտանացիք կամ աշխարհականք բան մը չեն ընեն, կամ շատ քիչ բան կ'ընեն եկեղեցւոյն պայծառութեանը համար, և իրենք զիրենք իբրև ծառայ նկատելով Եպիսկոպոսին, կ'ըլլան անտարբեր, և վերջապէս բոլորովին կը մոռնան թէ իրենք ալ անձամբ պատասխանատու են Բրիտանոսի, անոր սրբազան գործին համար: Ինչպէս որ վատասիրութեան նշան է, երբ պարզ Հովիւ կամ Գարօղի մը եկեղեցական գործոց մէջ Եպիսկոպոսական վերին և բացարձակ իշխանութեան կը բաղձայ, այնպէս ալ գրեթէ միշտ գաղղութեան և հոգեւոր թուլութեան նշանակ է, երբ եկեղեցի մը կամ Ժողովուրդ մը կ'ուզէ իր Հովիւը կամ Գարօղիչը Եպիսկոպոս ընել, և ամէն բան անոր մատակարարութեանը յանձնելով ինքզինք ազատ ընել եկեղեցական գործոց հոգէն և պատասխանատուութենէն:

ԿԻԼԻԿԻՅԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԵՅԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐ
(Աւետիքի 31 Երրորդ Խոյն շարունակութիւն և վերջ)

3. Լսուելով թէ Կիլիկիոյ Միութեան վերաբերեալ Բողոքական Ժողովրդոց մէջ տեղ տեղ արբեցուցիչ ընկելիք գործածելու զեղծումը յառաջ կ'երթայ, այս խնդրոյն վրայ երկայն խորհրդածութիւնէ ետքը, ոգեկից ընկելեաց երբեմն և քիչ քանակութեամբ գործածութեան անգամ վնասակար և ապօրինաւոր ըլլալը ցուցնելու համար հետեւեալ որոշումներն եղան:

Նախ թէ՛ Կիլիկիոյ Միութեանն այս չնչին համարուած սովորութեան յառաջանալուն սարսափմամբ կը նայի, զիմանալով թէ ասոր վերջը սոսկալի հետեւանայ, նա մանաւանդ գինեւեղութեան չարունակութեան կը տանի: Երկրորդ թէ՛ այս զեղծման թոյլատուութիւն ընեն Սեւտարանական Բրիտանոսութեան մէջ գաղղութեան և թուլութեան նշան ըլլալով, եթէ

անոր առաջը չառնուի, կրնայ բնականաբար տրիշ անպատեհ սովորութեանց և վարմանց ճամբայ բռնալ:

Երրորդ թէ՛ ասոր բարոյական ազդեցութիւնը չառ մնասակար ըլլալով, եթէ անգամ մը մուտ գտնէ, թէ Սեւտարանական և թէ ոչ Սեւտարանական Ժողովրդոց մէջ, արդեւք կ'ըլլայ Բրիտանոսի գործին յառաջագիւժութեանը, և

Չորրորդ թէ՛ այս Միութեան շրջանակին մէջ գտնուող ամէն Հովիւ և Գարօղիչ յիշեալ սովորութեան մուտ գտնելուն, և, եթէ արդէն սարգած է, խափանուելուն բոլոր զօրութեամբ և ազգու միջոցներ ձեռք առնելով աշխատելու է իր խնամոցը յանձնուած հօտին մէջ:

4. Մեր Միութեան անգամ եղող քանի մը եկեղեցիներու մէջ տիկնայք ոսկիէ և ուրիշ ծանրագին նիւթերէ զարդեր դնելու սկսած ըլլալով, և համբաւուելով թէ ասիկա Միութեան թոյլտուութեամբ կ'ըլլայ, այնպէս որ շատերն այս սուտ լուրէն համարձակութիւն առնելով ծանրագին և ոսկեթել հանդերձիք կը զարդարուն ի գայթակղութիւն այլոց, Միութիւնս նախ կը ծանուցանէ թէ՛ ինք կանանց այս կերպով զարդարուելուն երբեք թոյլտուութիւն չըրած չէ. երկրորդ թէ՛ կանանց այս ընթացքը, այսինքն՝ ծանրագին և ոսկեթել հանդերձիք և ուրիշ պատուական նիւթերով պճնելը գէպ յաշխարհասիրութիւն յառաջ երթալ, քրիստոնէական կրթութեան մասին թերութիւն, ընտանեկան զրգտութեանց պատճառ, և, ինչպէս Երրորդից շատ տեղեր տեսնուած է, մեծ և աւելորդ ծախսուց դուռ, և որչափ արդոյնն է՝ Բրիտանոսի գործին վնասակար է: Ուստի և Միութիւնս կը յորդորէ և կը խնդրէ որ հարուստ տիկնայք, փոխանակ աշխարհային զարդեր դնելու, զարդարուն, ինչպէս որ վայելէ հաւատացեալ կանանց, բարեպաշտութեամբ, համեստութեամբ, և զգաստութեան ու վայելութեան համար պէտք եղածին չափ միայն պարզ և մաքուր հանդերձներէ աւելի բան չփնտռելով: Կը խնդրէ նաև որ եկեղեցիները և Գա-

րօղիչք այս սովորութեան ի միջոյ վերնալուն համար աշխուրջ կերպով ամէն ջանք ի գործ դնեն:

5. Ժողովարաններու մէջ կանանց յատուկ տեղ սահմանուելու վրայ խորհուելով որոշուեցաւ որ նախ Ժողովարանաց և Մատարանց մէջ կանանց տրուելու տեղը դնէ արանց համար սահմանուած տեղոյն հաւասար, լուսաւոր և, որչափ հնար է, բեմին մօտ ըլլայ: Բայց տիկնանց ու արանց և Գարօղիչին մէջտեղ թողուած միջոցն այնչափ ըլլայ՝ որչափ որ զանոնք իրարմէ զատելու համար բաւական է: Ուստի և եկեղեցիներուն իմաց կը տրուի որ նոր Ժողովարան կամ Մատուռ շինողներն՝ անոնց մէջ կանանց համար յատուկ տեղ չինեն վերի առաջարկութեան համեմատ, արդէն շինուած Ժողովարանաց և Մատարանց մէջ ալ նոյնօրինակ կարգադրութիւն ըլլայ:

6. Մարաշու Աստուածաբանական դպրոցին աշակերտներէն Պր. Կիրակոս Ժամկոչեան՝ Քիլիսէն, Պր. Փանոս Գարակէօզեան՝ Հաճինէն, և Պր. Արիստակէս Նուսխաճեան՝ Զէյթունէն Հովիւ ըլլալու կոչուած, և անոնց ձեռնադրութեանը նկատմամբ Միութեան Ժողովին հրաւիրագիրներ եկած էին: Ուստի և յիշեալ անձանց քննութեանն ու ձեռնադրութեանը հոգ տանելու համար Միութիւնս յատուկ Մասնաժողով մը ընտրեց իր մէջէն: Նմանապէս այս անգամ Մարաշու Աստուածաբանական դպրոցին մէջ իրենց ուսման ընթացքը կատարող ութ աշակերտները քննելով, անոնց ձեռքը Աւետարան քարոզելու արտօնագիր տալու համար ուրիշ Մասնաժողով մը դրուեցաւ:

Այնթապ 20 Յունիս, 1872
(Տպէքէնէ Խարգմանած:)

ԻՏԱԼԻԱ

Պապական կրօնքէն եղող անձի մը Յունիս 5 թուականով Հռոմէն գրած նամակը կ'ըսէ թէ՛ յիշեալ քաղքին մօտ Թրասպոլի կոչուած գեղին ճիզվիթ վարդապետները լսելով թէ գեղացիներէն ոմանք Իտալերէն լեզուով Աստուածաշունչ գնած են կարգալու համար, անոնցմէ որչափ որ կրնան կը ժողվեն և եկեղեցւոյն գաւթին մէջ կ'այրեն հրապարակաւ: Գիրքերուն չեղջին վրայ գրած էին Իտալիոյ Թագաւորին վիքթօր Էմմանուէլի պատ-

կերն ալ, անտարակոյս ցուցնելու համար իրենց ատելութիւնը թէ իտալիոյ նոր ազատական կառավարութեան և թէ կրօնական ազատութեան դէմ, Անգղիացի մը այն գիրքերուն այրուած տեղէն անցնելով, կիսայրեաց թերթ մը հանեց միտրին մէջէն, և անոր վրայ սախօսքերը կարդաց, «Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Սոգոմացոյ ողու Գոմարացոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դադաստանին օրը՝ քան թէ ան քաղաքին: Ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրեւ սշխարհներ գայլերու մէջ, ուստի զձերու պէս խորագէտ եղիք, և աղաւնիներու պէս միամիտ:» (Մատթ. Ժ. 15, 16):

Ճիզվիթները շատ դիտուն և խելացի ընկերութիւն մը կը կարծուին, բայց անոնց այս գործքերը տղայական և յիմարական են: Պրասգաթիի տըղայքն անգամ շատ բարկացան Աստուածաշունչ սիրողներուն դէմ, և իրենց բարկութիւնը յայտնեցին քարեր նետելով քահանաներուն: Այս գործն ալ տղայական և անխոհեմ էր. բայց վարդապետներն իրաւունք չունէին գանդատելու թէ իրենց Սուրբ Դիրք սիրելու յիմարական փաստին փոխարէն՝ տղայք ալ ուրիշ յիմարութիւն մը բրին, այն է քար նետելու յիմարութիւնը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յուլիս 26 ըս Յունաց, եւ Օգոստ. 7 ըս Լոս. 1872:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

Անցեալ չարթուան մէջ երեւելի փոփոխութիւններ եղան Կառավարութեան Պաշտօնէի մէջ, Պաղտատի նախկին Կուսակալ Միտհատ Փաշայի տրուեցաւ Եպարքոսութեան պաշտօնը: Անոր այս միւս պաշտօնին բարձրանալը դրեթէ ամէն աստիճանի մարդոցմէ մեծաւ ուրախութեամբ ընդունուեցաւ:

— Կ'ըսուի թէ Ժամանակաւ Եպարքոսութեան պաշտօնը վարող Մէհմէտ Բիւշտի Փաշան՝ Սրբարութեան Ատենին Տեսուչ կարգուեր է:

— Սեբաստիոյ Կուսակալ Էսատ փաշա՝ Իփփային զօրաց, Մուսթաֆա Ասիմ փաշա Ոստիկանութեան պաշտօնեայ կարգուեցան:

— Բաւֆ փաշա՝ Պաղտատի, Միսխէի փաշա՝ Աղբիանուպօլսոյ, և Իսմայիլ

փաշա Տիգրանակերտի Կուսակալները՝ հաստատուեցան իրենց պաշտօնին մէջ:

— Խարբերդի նախկին Կուսակալ Խուրշիտ փաշա՝ Սեբաստիոյ Կուսակալ, և Սեբաստիոյ նախկին Կուսակալ Հալէթ փաշա՝ Իկոնիոյ Կուսակալ կարգուեցան:

— Անտիօքայ կողմերը պատահած երկրաշարժէն փնտռողներուն համար մինչև ցարդ հաւաքուած նպաստի գումարին իբրեւ յաւելում ընդունեցանք նաև 2 լիրա Եօզղատէն և 5 բուլը՝ Պարտիզակէն. ուստի այս նպատակաւ ընդունուած բոլոր գումարը եղաւ 4476 1/4 բուլը:

— Մայրաքաղաքի Բժշկական Լրագիրը հետեւեալ տեղեկութիւնը կու տայ Պօլսոյ մէջ մեռնողներուն թուոյն վրայ անցեալ լուսնական տարւոյն մէջ, որ կը սկսի 1870 Դեկտեմբեր 22 էն, եւ կը վերջանայ 1871 Դեկտեմբեր 12 ին:

Շէվվալ ամսոյն մէջ մեռած են 504 Մահմետական, 520 Քրիստոնեայ եւ 60 Հրեայ. ընդ ամէնը 884 հոգի, որոնց 463 ը այր է, 419 ը՝ կին:

Ձիզատի մէջ՝ 493 Մահմետական, 419 Քրիստոնեայ եւ 101 Հրեայ. ընդ ամէնը 1015, որոնց 497 ը այր է, 518 ը՝ կին:

Ձիզիճէի մէջ՝ 410 Մահմետական, 474 Քրիստոնեայ եւ 124 Հրեայ. ընդ ամէնը 1008 հոգի, 490 ը այր, 518 ը կին:

Մուհարրէմ ամսոյն մէջ՝ 553 Մահմետական, 474 Քրիստոնեայ եւ 65 Հրեայ. ընդ ամէնը 894 հոգի, որոնց 432 ը այր է, 442 ը կին:

Ալֆէր ամսոյն մէջ՝ 569 Մահմետական, 555 Քրիստոնեայ եւ 60 Հրեայ. ընդ ամէնը 782, որոնց 425 ը այր է, եւ 559 ը՝ կին:

Բէպիլ Էվլէի մէջ՝ 412 Մահմետական, 547 Քրիստոնեայ եւ 53 Հրեայ. ընդ ամէնը 812 հոգի. 560 այր եւ 452 կին:

Բէպիլ Էփրի մէջ՝ 401 Մահմետական, 561 Քրիստոնեայ եւ 56 Հրեայ. ընդ ամէնը 818 հոգի, որոնց 451 ը այր է, 567 ը՝ կին:

Ճէմաղիլ Էվլէի մէջ՝ 481 Մահմետական, 546 Քրիստոնեայ եւ 70 Հրեայ. ընդ ամէնը 897 հոգի, 452 այր, 465 կին:

Ճէմաղիլ Էփրի մէջ՝ 455 Մահմետական, 516 Քրիստոնեայ եւ 44 Հրեայ. ընդ ամէնը 815, որոնց 566 ը այր է, եւ 449 ը կին:

Բէճէպիլ մէջ՝ 550 Մահմետական, 504 Քրիստոնեայ եւ 81 Հրեայ. ընդ ամէնը 1153, որոնց 596 ը այր է, 559 ը՝ կին:

Շապանի մէջ՝ 850 Մահմետական, 773 Քրիստոնեայ եւ 280 Հրեայ. ընդ ամէնը 1883 մարդ. որոնց 960 ը այր է, եւ 923 ը կին:

Բամազանի մէջ՝ 910 Մահմետական, 853 Քրիստոնեայ եւ 520 Հրեայ. ընդ ա-

մէնը 2063 հոգի, 1060 ը այր, 1003 ը կին: Վերջին երկու ամիսներուն մէջ մեռնողներուն թուոյն այնչափ աւելնալը, այն ամիսներուն միջոցին պատահած քուէրային ըրած կոտորածէն է:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսկաստանէն եկած եւ Անգղիերէն լրագրի մը հրատարակած նամակի մը խօսքին նայելով՝ յիշեալ երկրին մէջ վերջին մեծ սովին պատճառաւ մեռնողներուն թիւը 5 միլիոն կը հաշուուի: Ուրմիայի Ամերիկացի Միսիոնարք, կ'ըսէ նամակագիրը, շատ յաջող կերպով կ'աշխատին այն քաղքին չրջանին մէջ գտնուած աղքատներուն օգնելու, եւ տէրութեան ուրիշ կողմերէն հոն դիմողներուն ալ ընդունելութեան համար յատուկ տեղ պատրաստած են: Ամէն օր հաց կը բաշխուի, բայց կարելի եղածին չափ կը ջանան աղքատներուն գործ գտնելով իրենց աշխատութեամբ հայթայթել տալ անոնց իրենց ապրուստը: Միսիոնարք այս կերպով արդէն 700 անգղիական լիրա ծախք ըրած են, Ալեքսանդր Անգղիացի եւ Գերմանացի բարեսէր անձինքներէ հաւաքուած է այս գումարը, որ խոհական կերպով եւ ըստ արժանւոյն բաժնուելով շատ օգտակար կ'ըլլայ:

ԳՏՆՈՒԱԾ ՍՏԱԿ

Ստակի երկու փոքր գումար գըտնուած է, ուստի կը խնդրուի որ, կորստեցնողն ով որ է, հաճի անգամ մը հարցնել Ամերիկացոյ նորաշէն խանը, Պօլիս, Փողոց Ֆիլճանճըլար:

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆԵՐ

	Կենդ.	Չարուշ
Շաքար փոշի	կենդ.	252—256
» զլուխ	»	290—295
Խանձիկ	400 փ.	4020—4330
Ամերիկայի Բէթթօլի իւղ. սնտուկը	»	82—84
Աֆիսի	փ.	270—275
Ճէնրի	»	49—21
Անագ	կենդինարը	4070—4080
Յորեն կարծր Բուսիլի	բողը	26—29
» Անատոլու	»	27—30
» կոկուղ Բուսիլի	»	25—26
Չիլիս Պէնկալա	փ.	425—435
» Մատրաս	»	80—90
Գըրմըզ	»	50—60
Բուրդ, Անատոլու լուսնուած	»	45—46 1/4
» « չլուսնուած	»	9—16
» Բուսիլի լուսնուած	»	16—17
» « չլուսնուած	»	40—44
Պղպեղ սեւ	»	40—40 1/2
Երկամ Անդղ. գուազան, կենդինարը	»	80—85
» « Թիմեկ	»	90—95

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍԻՈՆԱՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐԴՄԵՆ Խմբագիր Ե. ՊԼԻՍ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԷԱՆ
Ձագմագնըար փողոց, Յակոբեան Խան Թիւ 19